

TWEE VRIENDEN, TWEE AGENDA'S (EEN VERBORGEN)

Bij de schuimende waterlijn, waar spitse golfjes op de zwarte rotsen breken, staat een halfnaakte strandwacht met zijn voeten diep in het natte, lichtrode zand weggezonden, als een magnifieke Jezus-van-de-zee. Een jongetje loopt op een slecht getimed moment een breker tegemoet en slaat achterover. Een kale man gooit een balletje voor zijn labrador, waarmee een andere hond, niet van hem, aan de haal gaat. In de nevelsluier schopt een lange brunette – van deze afstand is het alsof ze gebukt gaat onder haar borsten – een plens water over haar zonnebadende, blonde kompaan.

De drie andere gasten in het strandpaviljoen hangen nu al laveloos over de uitgebleekte toog van de bar. Het is elf uur in de ochtend. Aldo, in zijn logge rolstoel, waarvan het linker achterwielletje piept als hij kracht zet, kijkt even uit het gezandstraalde raam naar het gezwel van verblindend licht. Hij draait zich naar me om. ‘Ik ben niemands muze,’ zegt hij.

Wat een zin, geweldig, denk ik. Ik haal mijn notitieblokje tevoorschijn en hij werpt me een woedende blik toe. ‘Barst maar, die schrijf ik op,’ zeg ik tegen hem.

Aldo veegt met een vinger over zijn beslagen glas om zijn lippen te bevochtigen.

‘Ja, je bent het beu om telkens de aangever te zijn, ik weet het,’ geef ik toe, ‘maar wil ik dit boek afkrijgen, dan heb ik op zijn minst jouw zegen nodig en op zijn hoogst onbeperkte toegang tot

al je verborgen gedachten en gevoelens – je weet wel, van die verborgen fantasieën binnen de verborgen fantasieën die ik al ken, dat soort dingen.’

‘Jezus, Liam, zelfspot neem je ook al te serieus.’

‘Ik bén nou eenmaal serieus.’

Hij loert naar me via de spiegel. Ik loer terug.

‘Dankzij dit boek kun je straks weer om jezelf lachen.’

‘Dat doe ik al.’

‘Veel te weinig als je nagaat hoe hilarisch je bent. Kom op, Aldo, waar is je gevoel voor humor gebleven?’

Ik weet waar het is gebleven, maar dit is pas de tweede ochtend dat hij op vrije voeten is en ik wil weten of hij het uit durft te spreken.

Niet dus. Wel houdt hij met zijn mouw een plotselinge stortvloed aan speeksel tegen. Het doet me pijn om hem te zien blozen van schaamte.

‘Je weet toch dat je de staat kunt aanklagen wegens verzaking van de beschermingsplicht?’ mompel ik.

Hij wendt zich quasi ontsteld naar me toe – dat is onze vaste grap – en barst dan los: dat onze rechtspraak ofwel onpersoonlijk en onverschillig is of juist andersom, extreem op de persoon gericht en schaamteloos wraakzuchtig, en dat je met ons grillige rechtssysteem bent overgeleverd aan lui van wie je nog geen broodje ei zou aannemen omdat ze vast hun handen niet hebben gewassen. Zo dus, en niet anders.

Aldo perst zijn lippen op elkaar als ik die laatste zin op opschrijf, en voegt eraan toe: *zegt hij, met de ogen van een croupier die al een etmaal onafgebroken aan de roulettetafel staat.* Verderop aan de bar zit een man verzonken in zijn eigen epische leed ons ongegeneerd aan te gapen. Hij draagt zijn lange haar in een paardenstaart.

‘Heeft een vrouw weleens “Ach gut, arme stakker” tegen je gezegd?’ vraagt Aldo.

‘Niet per se in die woorden.’

Hij draait een halve slag met zijn stoel. ‘Van harte aanbevolen

voor alle vrouwen die iemand volledig de grond in willen boren!' roept hij uit.

'Kan het wat rustiger?' zegt de barman.

'Wie heeft jou een stakker genoemd?' vraag ik.

Aldo kauwt ergens op, misschien wel op de binnenkant van zijn wang. 'Was dat Mimi?' vraag ik. 'Stella? Of Saffron?' Hij schudt zijn hoofd. 'Je fysiotherapeute?' probeer ik. 'Je advocate? Toch niet dat mens van de oorkaarsentherapie, hè?'

Aldo kijkt als een kind dat wakker schrikt van een onweersbui. 'Waarom zou ik jou moeten toestaan over mij te schrijven?' vraagt hij.

'Omdat je mensen kunt inspireren. Zodat zij blij kunnen zijn met hun eigen leven.'

Zodra zijn glimlach doorbreekt is hij alweer van zijn lippen verdwenen. 'Wacht even,' zegt hij toonloos en voordat hij iets heeft gezegd, weet ik al wat er komen gaat. 'Ik kreeg net een idee – een gat in de markt.'

'O ja?'

Ik ga ervoor zitten en hoor de meeuwen met hun zwemvliespoten over het zonnedak trippelen. Twee stamgasten klokken hoorbaar hun glas leeg en slaken een regelrechte bierreclamekreet. 'Aaaaah...' Er komen zachte belletjesgeluiden uit Aldo's mond, die verder niets te betekenen hebben. 'Die blik van jou,' zegt hij, 'die doet me denken aan de wachttijd tussen de veroordeling en het vonnis.'

'Spui je idee nou maar.'

'Je weet dat we dusdanig optimistisch zijn dat ook het Armageddon niet voor eeuwig is, hè?'

'Hoe bedoel je?'

'Het is een en al postapocalyptisch zus, postapocalyptisch zo. Er zijn er genoeg die zitten te piekeren wat ze na het einde der tijden moeten doen.'

'Juist ja. En?'

'Dus je kent het gevoel van lichte schaamte als iemand vertelt dat hij nooit stilstaat bij de dood?'

‘Ja.’

‘Je weet hoe raar het is dat veel mensen klakkeloos genoegen nemen met elk ijsklontje dat in hun glas wordt gemikt?’

‘Ja.’

‘Je weet dat veel mensen bang zijn dat hun zoon ze op een dag aankijkt en zegt: “Wat heb jij gedaan tegen het broeikaseffect, pa?”’

Ik schiet in de lach. ‘Jazeker.’

‘Je weet dat iedereen die vroeger rockster wilde worden tegenwoordig alleen nog maar rocksterren op zijn verjaarsfeest wil?’

‘Hm. Tja.’

‘Je weet dat porno tegenwoordig onder de vrijheid van meningsuiting valt?’

‘O ja. “Ik vind seks met tentakels afstotelijk maar ik zal je recht om het te filmen met mijn leven verdedigen.” Zoiets?’

‘Juist. En hebben we niet altijd al geweten dat mensen die hun schouders ophaalden voor de vrijheid nu ook de privacy aan hun laars lappen?’

‘Zeker.’

‘En je weet ook dat de consument vandaag de dag in recordtempo nieuwe spullen aanschaft?’

‘Natuurlijk.’

‘En dat we sinds internet niet meer kunnen zeggen: “Je weet nog nergens van, jij”, omdat iedere blaag van twaalf alles al heeft gezien?’

‘Ja-ha.’

‘En dat de mensen bang zijn omdat goed en kwaad geen slag meer leveren, maar alleen in verschillende ploegen werken?’

‘Eh... misschien.’

Zijn ogen speuren de ruimte af en vinden de mijne met hernieuwde energie. ‘Je weet ook dat de zin “Je hebt tenminste je gezondheid nog” nu op de gezondheid van je organen slaat, zodat je die eventueel kunt verpatsen?’

‘Zo denkt toch niemand?’

‘En dat wij het daadwerkelijk zullen meemaken dat het geduld echt op is?’

Hij houdt scherp in de gaten hoe die laatste opmerking bij mij valt.

‘Oké. Ja.’

Zijn ideeën bruisen, vlammen, bruisen en vlammen. Zijn vingers trommelen op de toog en eindigen met een vingerknip. ‘Je weet dat de wereld is verdeeld in witte geprivilegieerden en zwarte onderdrukten, en dat de Aziaten of de Indiërs, die, zeg maar, de helft van de planeet uitmaken, daarbij standaard buiten beschouwing worden gelaten?’

‘Hm.’

‘Wist je dat verrassend veel mensen kunstleer mooi vinden?’

‘Ja.’

‘En dat de meeste mensen echt denken dat ze niet gelukkig zijn omdat ze niet genoeg van zichzelf houden?’

‘Zeker.’

‘En dat de manier om tegenslag te verwerken bij de meesten tekortschiet, maar dat ze toch op dezelfde voet blijven doorgaan?’

‘Ja.’

‘En dat de business sapiens altijd power-nachtmerries heeft?’

‘Wat?’

‘Als zo’n figuur een powernap doet om op krachten te komen, heeft hij nare dromen.’

‘Dat zal wel.’

Nu lijkt hij op een hond die zijn riem heeft stukgebeten en klaar is voor de sprong.

‘Je weet dat iedereen nog steeds denkt dat gelukkige stelletjes nooit vreemdgaan?’

‘Hm.’

‘En dat een moderne relatie meer iets heeft van: “Ik ben alleen met jouw gedachten als jij alleen bent met de mijne”?’

‘Zeker.’

‘En dat wij zo graag dystopische boeken lezen, terwijl deze maatschappij voor de helft van de bevolking dystopisch is?’

‘Aldo.’

‘Wacht. Je weet dat onze angst om op onze ouders te lijken is

veranderd in de angst om kopieën van hun genetische mutaties te erven?’

‘Aldo.’

‘Nog even. Je weet dat degenen die klagen over ongelijke inkomens nooit vinden dat ze zelf te veel geld op de bank hebben staan?’

‘Aldo.’

‘Wacht nou. Je weet dat alzheimer en dementie nooit aan de orde komen in gesprekken over eerstewereldproblematiek?’

‘Kun je...’

‘Stil nou!’ Hij morst een mondvul bier over zijn shirt. ‘Je weet dat we nog steeds met dat prehistorische vechten-of-vluchten-instinct zitten opgescheept, zodat ons lichaam ook onnodig cortisol afscheidt als we gewoon naar de bus rennen?’

‘Nou en?’

‘En dat meer mensen dan ooit zich gekwetst voelen sinds iedereen zijn mening online kan spuien?’

‘Wat is...’

‘Je weet dat onbeantwoorde liefde niet op werkelijkheid berust?’

‘Wat is je idee nou?!’

‘Wegwerptoiletten.’

Zijn glimlach lijkt chirurgisch in zijn gezicht gekerfd en hij zoekt naar andermans enthousiasme, mijn enthousiasme, bij het horen van zijn eigen idee.

‘Wat heeft dat te maken met... Wat had je eigenlijk precies in gedachten?’

‘Nee, wacht even,’ zegt hij fronsend, zijn handen gevouwen als in een gebed, en ik laat hem doorgaan over ‘bedrieglijke syndromen alom’ en dat wij ‘door de onzichtbare hand van de markt worden gegeseld’, dat ‘beursspeculanten allemaal proberen de nieuwste trends op het gebied van seksuele geaardheid te voorspellen’, en dat hij een manier zoekt om door te dringen tot ‘de lui die hun wensen gisteren al vervuld willen zien’ of ‘de ene helft van een echtpaar dat de kinderen stiekem moet laten inenten’. Ik

denk: Aldo's samenzweerderige gefluister klinkt nog harder dan het geschreeuw van de meeste mensen.

Twee stamgasten zijn naar de speelautomaten gelopen en laten de elektronische deuntjes van beide flipperkasten vals door elkaar klingelen. De rest van de habitués zit Aldo met een schuin hoofd aan te kijken. Ik voel de oude reflex opkomen om razendsnel te reageren, en op Aldo's gezicht zie ik zijn angst om herkend te worden plaatsmaken voor opluchting als die angst ongegrond blijkt. Ik schrijf op: *Hij kan al die losse eindjes niet aan elkaar knopen, omdat hij er te veel van heeft.* Hij tikt met zijn vinger tegen zijn slaap. Ik schrijf: *Bij nader inzien ziet hij eruit als een taxidermische mislukking.* Hij raast over 'millisecondewijzers op horloges' en een app waarop je 'een snijdende rotopmerking van iemand intypt en dan het advies krijgt hoe je die zak lik op stuk kunt geven'. Alsof je in een kamer zit met iemand die helemaal losgaat met de afstandsbediening, maar ik merk nu dat ik dit echt heb gemist, dat ik hem heb gemist. Ik word er bijna vrolijk van. Op de rustige, effen toon die hij normaal gesproken bewaart om woedende schuldeisers en met handboeien zwaaiende agenten af te poeieren, oppert hij een 'Amazon-achtige marktplaats waar pingelen verplicht is', 'een reparatieservice voor de aandachtsspanne' en een 'studierooster met vaste tijden voor dagdromen'. Zijn stem is aangenaam, als een verkoelend briesje, maar nu kan ik hem niet meer volgen en vang ik alleen flarden van zinnen zonder context op: 'Getrouwde mannen eisen met terugwerkende kracht pijpbeurt van hun echtgenotes' en 'kwijnende emoticons voor heteroflexibele jongeren'. Ik krabbel: *Alles wat hij nu zegt klinkt als de echo van zijn betoog in de marathonmoordzaak en alles wat hij eerder heeft gezegd, klinkt als een voorbeschouwing.* Hij laat zijn arm over de leuning van zijn stoel hangen en geeft me een attent knikje, alsof ik net binnenkom, en hij zegt: 'Aangezien het onvermijdelijk is dat op maat gemaakte baby's net zo ingeburgerd zullen raken als kalasjnikovs...' Zijn ideeënstroom begint op te raken, maar inmiddels is hij niet meer zo gespannen. Het valt me op dat zijn benen momenteel rustig zijn. Hoe meer

hij praat, hoe meer hij ontspant, totdat hij onderuitgezakt in zijn stoel hangt. Zijn lichaam is overgeschakeld op de droomstand.

Ik bestel nog een biertje en drink snel mijn glas leeg. Op dit uur is het zaak om het alcoholniveau op peil te krijgen.

Gaandeweg, naarmate er meer miljardenideeën sissend uitdo-
ven, valt Aldo stil; niemand kan zo onheilspellend stil zijn als
hij. Er steken toefjes grijs haar uit de v-hals van zijn te krappe
hemd, waar zijn bolle buik als een pas geschilde aardappel glim-
mend onderuit puilt. Hij heeft biceps als een armpjesdrukker in
een truckerscafé, met twintig jaar oude tatoeages – STELLA en
NIET REANIMEREN, IK MEEN HET – die inmiddels zijn vervaagd
en beginnen te hangen. Ik weet nog dat zijn bovenarmen eerst net
zo dun waren als zijn polsen. Nu lijkt zijn lichaam wel ingesnoerd
door een web van blauwe aderen. Ik schrijf: *Met zijn bajestorso –
krachtig bovenlichaam, schouders als rotsimplantaten – is hij een
kloeke man in een kloeke stoel. Ik zou niet graag met hem in een
lift voor max. 8 personen staan.*

‘Wat heeft het allemaal voor zin?’ Hij gebaart naar mijn noti-
tieblokje.

‘Voor de lezer, die een fijn stukje leesplezier krijgt. Voor mijzelf,
inkomsten. Voor jou, een omslagpunt. Dit kost minder moeite
dan een biecht. Ik doe het allemaal voor jou.’

De man met het staartje verkast naar een kruk die dichterbij
ons staat. Aldo wist het zweet van zijn voorhoofd. ‘Waar schrijf
je nou precies over? En als ik “precies” zeg, bedoel ik ook “pre-
cies”.’

‘Over die moordzaak en die verbijsterende verklaring natuur-
lijk. Je biljoenen mislukte ondernemingen. Je slechte gesternte. Je
abominabele gezondheid.’ Zo kan ik wel even doorgaan. En dat
doe ik ook. ‘Je flagrante wanhoop. Je imponerende incasserings-
vermogen. Je vernederende faillissementen. Je overleden kind.’ Ik
zwijg. Ik hou ermee op. Nee, nog even. ‘Weet je wat jij bent? Een
megagrote zuignap. Met je stoere gedoe tegenover vrouwen, al is
het altijd dezelfde. Je mislukte zelfmoordpogingen...’

‘Ik heb het nooit echt geprobeerd.’

‘Krijg wat.’

Het is een aperte leugen; zijn zelfmoordpogingen zijn zo talrijk, zo ondubbelzinnig bewezen en zo onomstotelijk vastgelegd, dat ik besluit het over een andere boeg te gooien. ‘Goed dan,’ zeg ik. ‘En dat bellen naar mensen zo laat op de avond, hoe zit het daarmee? Eerst die pesterige telefoontjes naar leraren, later naar mensen uit het telefoonboek met dezelfde naam als een beroemdheid, en uiteindelijk ook de zelfmoordlijn.’ Verlegen kijkt hij me aan, als de conciërge van een theater die betrapt wordt terwijl hij na sluitingstijd op het podium voor een lege zaal een hartstochtelijke dialoog vertolkt. Ik bouw hem na. ‘Hallo, wat voor knoop zou u suggereren voor een strop? Een driedubbele paalsteek? Een visserslus? Een zeppelinknoop? Welke manier van zelfmoord denkt u dat beter is: me dood laten schieten door een agent of een fatwa over me laten afroepen? Het liefst zou ik in mijn slaap smelten, of dat iemand me aan de hand naar mijn doodskest begeleidt. Ik wil absoluut niet de sores van een huurmoordenaar die ik bij nader inzien toch liever afzeg als het al te laat is. Gedoe.’

Hij glimlacht bijna. ‘Dat was gewoon voor de lol.’

‘Ik heb je ooit voor de spiegel zien staan terwijl je met je vinger langs je eigen keel ging.’

‘Daar herinner ik me niets van!’

‘Weet je nog wat Morrell eens tegen me heeft gezegd?’

‘Moet je uitgerekend vandaag over die man beginnen? Bewaar me.’

Aldo bijt op zijn onderlip. Misschien moet ik op een ander onderwerp overgaan. ‘*Alleen zij die volledig verstoken zijn van originaliteit, oordelen er met minachting over,*’ citeer ik desondanks, en ik schuif mijn kruk bij. ‘Hij bedoelde het als een sneer. En ik geef niet graag toe dat hij ergens gelijk in heeft, met name sinds je weet wel, maar dat citaat klopt toch nog steeds, en ik zou het met de beste wil van de wereld niet kunnen verbeteren. Vandaar mijn besluit om niet te schrijven over wat ik weet, maar over wie ik ken. Als ik jou kan inzetten als mijn fictieve attaché...’

Aldo zegt niets. Hij staart door het venster naar buiten, waar

de palmbomen zwiepen in de wind. We zuchten synchroon en ik denk aan al die jaren dat we samen in de kroeg hebben gehangen, lang genoeg om te zien hoe de buurt door de ene na de andere opknopbeurt is gegentrificeerd. De barman roept iets naar iemand achter in de kroeg die er volgens mij niet eens is. Aldo rommelt in zijn bekerhouder, pakt er een plastic zakje propvol met pillen uit en telt af: twee in de vorm van een ei, vijf in de vorm van een ellips, drie langwerpige, drie zeshoekige, vier in de vorm van een kuipje, twee ruitjes, allemaal in verschillende kleuren. Hij spoelt ze weg met een slok bier. De bar begint vol te stromen met mensen in identieke korte broeken en kniekousen of in spijkerbroeken die in de paskamer in de winkel al slecht zaten. Aldo begroet ze stuk voor stuk met de blik van een gevangene. Ze gaan aan de bar zitten, ademend als stampende dieren bij een drinkplaats en doen alsof ze Aldo's wippende voet niet zien, noch zijn alarmerende beenspasmen of dat bovenlijf dat steeds heftiger verkrampt. Hij is nooit een stilzitter geweest, al bevindt de meeste beweging zich bij hem tegenwoordig onderhuids, ter hoogte van de zenuwbanen: ondanks de airconditioning parelt het zweet uit zijn poriën, ook als hij zich niet inspant; zijn hand trilt merkbaar als hij iets vasthoudt; hij heeft altijd kippenvel, los van wat er in zijn naaste omgeving gebeurt, en zijn slijmklieën produceren een overvloed aan speeksel, dat hij voortdurend van zijn onderlip terug zijn mond in slurpt. Hij is vergroeid, afgeleefd, zijn zenuwstelsel is op hol geslagen, zijn ingewanden lopen op hun eind. Hem wacht niets anders dan zittende ovaties, troebele urine en barstende koppijn. Zijn bewegingsapparaat is naar de filistijnen. Ik schrijf op: *Hoe Aldo de tijd ervaart. Zijn definitie van 'verleden', 'heden' en 'toekomst' is 'de herinnering aan pijn', 'pijn' of 'pijn in het verschiet'*. Arme Aldo. In het ziekenhuis viel de helft van zijn haar al uit, de rest is tijdens zijn gevangenschap van zijn schedel gevlucht. Had God niet op zijn minst zijn hoofdhaar kunnen ontzien?

'Ik ben het zat om een kleiner, gemener universum waar te nemen als ik je zie,' zeg ik.